Andere Tijden

in onderwijs en opvang

Een samenwerking van VOS/ABB, MOgroep Kinderopvang, Het Kinderopvangfonds en BOinK

Magazine *Tijd voor nieuwe schooltijden?*

Speciaal voor leerkrachten in het basisonderwijs heeft het project Andere Tijden het magazine *Tijd voor nieuwe schooltijden?* uitgebracht.

In het blad komen leerkrachten aan het woord over hun ervaringen met nieuwe schooltijden. Er is aandacht voor de verschillende varianten die momenteel in Nederland worden ingevoerd en ook de gevolgen van nieuwe tijden voor werk- en rusttijden van het personeel komen aan bod. Het magazine biedt antwoord op vragen die met name onder teamleden zullen leven.
Naast de Argumentenkaart en de DVD Ouders over schooltijden is dit het derde instrument om het gesprek aan te gaan met de belanghebbenden bij schooltijden. Half mei krijgen alle basisscholen een exemplaar voor de schoolleiding en de MR toegestuurd; leden van het CNV Onderwijs en de AoB krijgen het magazine met hun ledenblad meegestuurd.
In deze Nieuwsbrief nemen we één van de interviews op met leerkrachten en informatie over de bestelwijze.

In deze Nieuwsbrief

- Nieuw verschenen: Magazine *Tijd voor nieuwe schooltijden?*
- Interview met leerkrachten
- Proefdraaien met 5 gelijke dagen
- Inspectie over lunchtijd
- Advies Taskforce Kinderopvang Onderwijs
- Publicaties pedagogische aspecten van schooltijden

Laatste nieuws

Experimenteerregeling OCW uitgesteld

De experimenteerregeling School van de Toekomst / Integraal Kindcentrum / doorontwikkeling Brede Scholen zoals aangekondigd door voormalig staatssecretaris Dijksma, gaat in de ijskast. Minister Rouvoet heeft besloten dat een nieuw kabinet over de start van dergelijke experimenten moet beslissen, juist als de experimenten afwijken van de bestaande wet- en regelgeving. Het project Andere Tijden had voor een dergelijke regeling gepleit om nieuwe concepten de ruimte te geven, bijvoorbeeld in het verschuiven van BSO-uren op de dag. Het wordt nu wachten op een nieuw kabinet.

Leerkrachten Dominicusschool willen niet meer terug naar 'oude tijden'

'Relaxed werken op vijf gelijke dagen'

Veel enthousiasme op de Dominicusschool in Rotterdam-Noord, waar dit jaar nieuwe schooltijden zijn ingevoerd. "Dit is relaxed werken, veel fijner dan vroeger!" De juffen Sonja, Nelleke en José zijn eensgezind: "Nooit meer terug naar de oude schooltijden". Ze geven nu les volgens het vijf-gelijke-dagen-model: elke dag van kwart over acht tot twee uur. Daarna hebben ze ruimschoots de tijd voor de naschoolse klussen. "Er is veel minder gejakker." Sonja van Doren (leerkracht van groep 4), Nelleke van Dijk (groep 3) en José Diederiks (groep 8 en drie dagen ib'er) vertellen graag over hun ervaringen met nieuwe schooltijden. De Dominicusschool is een bestaande school met 210 leerlingen, die recentelijk is overgestapt van het traditionele rooster naar het vijf-gelijke-dagen-model. Viel dat mee of tegen? En hoe hebben ze zich voorbereid op de omslag?
Van Doren: "Onze directeur Rob Barendse kwam vorig jaar met dit idee. Niet voor de ouders of voor het bestuur, maar voor ons leerkrachten, omdat het prettiger zou werken. Wij stonden daar meteen voor open en na wat informatieavonden voor de ouders zijn de nieuwe tijden met ingang van het nieuwe schooljaar ingevoerd. Natuurlijk was het voor iedereen even wennen, maar al snel zagen we dat dit beter werkt, zowel voor de leerlingen als voor ons. Dat is écht zo."
De grootste verandering zit in de lunchpauze, die flink is ingekort. Van Doren: "Vroeger bleven de meeste kinderen ook al over, maar na het eten gingen ze dan een uur buitenspelen onder toezicht van overblijfouders. Van kwart over één tot kwart over drie was er weer school, heel traditioneel. Dat is nu anders: wij eten om twaalf uur zelf met de kinderen in hun eigen klas, waarna ze een kwartiertje buiten spelen. Om half één beginnen we alweer, tot twee uur."

Nieuw ritme

Zo is een nieuw ritme op school ontstaan. Er wordt iets vroeger gestart, om kwart over acht, en dan is er les in drie blokken met twee korte pauzes ertussen. Het bevalt de leerkrachten prima. "Vroeger waren er veel incidenten bij het buitenspelen tussen de middag. Vaak moesten wij, voor we 's middags konden beginnen, eerst allerlei conflicten uitpraten. Een heel gedoe, en dat zijn we helemaal kwijt. Er zijn minder incidenten en de kinderen zijn minder uit hun doen."

Nelleke van Dijk beaamt dat: "Vroeger had je eigenlijk niet veel aan die middaguren. Taal en rekenen deden we altijd 's ochtends want dat had 's middags geen zin. Maar nu zijn alle uren even bruikbaar." José Diederiks vult aan: "We zien dat we met deze dagindeling het onderwijs op een hoger niveau krijgen, omdat de kinderen zich tijdens zo'n ononderbroken schooldag beter kunnen concentreren."

Pauze aangepast

Qua effectieve leertijd is er dus winst geboekt, maar hebben de leerkrachten zelf dan geen behoefte aan pauze tussen de middag? "Wij hébben twintig minuten pauze, na het eten, omdat wij niet bij het buitenspelen zijn", legt Van Doren uit. "Er zijn ook geen overblijfouders meer, maar het toezicht bij de lunchpauze wordt gedaan door door het ambulante personeel, zoals de directie, ib'er, de lio, de administratieve kracht en de conciërge."
Het is een aanpassing die de school heeft gemaakt op basis van de eerste praktijkervaringen. "In het begin werden wij wel ingeroosterd voor het toezicht, maar dat werkte niet. We hebben dat aangegeven bij de directie en toen is het zo opgelost." Een succesvolle oplossing.

(Lees het hele artikel in het magazine *Tijd voor nieuwe schooltijden?*)

Bestellen

- Het magazine *Tijd voor nieuwe schooltijden?* is beschikbaar in sets van 10 exemplaren. Kosten: € 25,- (incl. verzendkosten)

Bestel via bijgevoegd bestelformulier
of mail naar:

anderetijdeninonderwijsenopvang@xs4all.nl

Good practices

- Andere Tijden wil het draagvlak voor nieuwe schooltijden vergroten, met name in het onderwijs. In de maatschappelijke discussie brengt Andere Tijden goede praktijkvoorbeelden in.

Parapluschool van start

Onder het motto *ruimte, rust en regelmaat voor ouders en kinderen* gaat in augustus 2010 de Parapluschool in Ede van start met een onderbouw-groep. Van daaruit wordt verder aan de school gebouwd. De Parapluschool verenigt onderwijs en vorming, en zorgt op die manier voor een optimale ontplooiing van de kinderen. De Parapluschool biedt ouders de mogelijkheid om werk en opvoeding in balans te brengen. De school is 51 weken per jaar geopend en biedt de mogelijkheid tot vakantie-spreiding. Voor meer informatie: www.proominent.nl

Proefdraaien in Delft

De Jan Vermeerschool, een Montessorischool in Delft wil over naar het 5 gelijke dagenmodel. De overblijf liep niet goed en de school wil graag met langere werkperiodes in de ochtend werken – een Montessori principe. Om te kijken hoe het model bevalt, is er dit voorjaar twee weken op proef mee gewerkt. "De belangrijkste reden", aldus locatiedirecteur Anneloes van der Graaf, "was om te kijken hoe de kinderen en hoe de leerkrachten erop reageerden. Twee weken is kort, maar het leverde waardevolle informatie op." Het team gaat overstag: de lange werkperiode in de ochtend blijkt goed uit te pakken. De leerkrachten zijn nu van 8.30 tot 14.00 verantwoordelijk voor de kinderen en dat geeft rust. De lengte van de middagpauze is wel een geschilpunt evenals de woensdagmiddag. In de raadpleging krijgen de ouders nu twee varianten voorgelegd: 45 minuten eten en spelen en woensdag tot 14.00 of 30 minuten pauze en woensdagmiddag vrij. Binnenkort beslist de MR over invoering.

Inspectie OCW over lunchtijd als onderwijstijd

De Inspectie OCW heeft nieuwe criteria geformuleerd waarmee lunchtijd als onderwijstijd kan worden gerekend. Veel scholen die overgaan naar een continurooster of 5 gelijke dagenmodel staan voor deze keuze. Naast de verantwoording van de onderwijsactiviteiten tijdens de lunch, is een belangrijke voorwaarde dat er daarna tenminste een half uur pauzetijd is. Lees voor de volledige instructie:

http://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuwsbrieven/E-nieuws+primair+onderwijs+april+2010.html

Educatieve Centra op komst Zutphen e.o.

Stichting Archipel met 24 basisscholen in Zutphen, Brummen en Voorst wil haar scholen ontwikkelen tot educatieve centra. Dit gebeurt in nauwe samenspraak met kinderopvang de Blokkentoren. Straks bieden de scholen een integraal programma voor onderwijs en ontwikkeling, werken ze vanuit een herkenbare leiding, vanuit een gezamenlijke agenda en gezamenlijke afspraken over interne en externe communicatie. Elke school heeft op basis van de beginsituatie een eigen route opgesteld. De scholen en kinderopvang zitten volop in dit proces; 2 juni 2010 presenteren ze hun bevindingen in de eindconferentie project Dagarrangementen.
Zie ook: www.educatief-centrum.nl

sterrenschool
apeldoorn

Apeldoorn start met Sterrenschool

De Comeniusschool in Apeldoorn wordt vanaf augustus 2010 een Sterrenschool. Samen met kinderopvang OOK gaan ze een bestaande school in vier jaar tijd ombouwen tot school met ruime openingstijden, flexibele vakanties en vooral een innovatief leerconcept. Aan elk kind wordt maatwerk geleverd waarbij veel aandacht is voor lezen, taal en rekenen. Ieder kind krijgt een passende, gevarieerde invulling van de buitenschoolse tijd. De medewerkers vervullen zowel taken tijdens de schooluren als daarbuiten. Het pedagogisch klimaat is daardoor de hele dag hetzelfde. Ieder teamlid heeft de keuze gekregen om in de Sterrenschool te participeren of om elders geplaatst te worden. Het personeel van school en kinderopvang is gezamenlijk voorbereid en geschoold op de nieuwe werkwijze.
De 5 sterren van de Sterrenschool Apeldoorn:

* De school is het hele jaar open
** Eén adres voor alle kinderdiensten vanaf nul jaar
*** Maatwerk voor ieder kind
**** Uitblinken in rekenen, taal en lezen
***** Binding met de buurt

Zie ook: www.Sterrenschoolapeldoorn.nl

Ganztag-schule in Berlijn

Op initiatief van het project Andere Tijden heeft in maart jl. een groep van beleidmakers, school-bestuurders, kinderopvang en vakbondsvertegen-woordigers Berlijn bezocht om het concept van de Ganztag-schule te bekijken. Kern van dit concept is de geïntegreerde aanpak van onderwijs en spelen voor kinderen vanaf ca. 6 jaar. De buitenschoolse opvang is in Berlijn formeel overgeheveld naar het onderwijs. De schooldag is "rhythmisiert"; de afwisseling van lessen, pauzes en vrije tijd wordt afgestemd op de behoefte van de kinderen en de momenten waarop ze het beste leren. Pedagogisch medewerker en leerkracht werken nauw samen op één groep. De inrichting van de dag is gefundeerd op pedagogisch inzichten, vanuit het perspectief van het kind. Een interessante aanvulling op de Nederlandse discussie.
In het blad BBMP 03/10 staat een interview met een Berlijnse schoolleider van één van de Ganztag-schulen.

Oproep:
Andere Tijden in de Brede school

Oberon is in opdracht van het project Andere Tijden in onderwijs en opvang bezig om de brede scholen in Nederland te inventariseren die met nieuwe tijden werken of daarin interesse hebben. In juni 2010 wordt een werkconferentie georganiseerd met als thema; hoe kunnen de terreinen Nieuwe Tijden en Brede school met elkaar worden verbonden? Ter voorbereiding zijn gesprekken gevoerd met enkele voorlopers, maar Oberon wil graag de ervaringen van méér brede scholen vastleggen. Bent u een brede school, bent u bezig met (nadenken) over andere schooltijden en wilt u meewerken aan het Oberon-onderzoek, mail dan naar Jessica van der Linden; jvdlinden@oberon.eu.

Kennisdelen

- Met masterclasses, workshops en trainingen werkt Andere tijden aan de verspreiding van kennis en ervaring met nieuwe schooltijden.
- Onder het motto `leren van elkaar' worden daarvoor ervaringsdeskundige schoolleiders en kinderopvangondernemers aangetrokken

Masterclass Op Locatie

Voor scholen en kinderopvang uit één gemeente, gebied of wijk die gezamenlijk aan de slag willen met andere tijden is er de mogelijkheid van een Master-class op Locatie.
Inhoud van de cursus: gezamenlijk een vergezicht ontwikkelen, oriëntatie op verschillende tijdenmodellen; verkenning van het krachtenveld en ontwerpen van een lokale agenda en plan van aanpak.
Voor informatie: 06-53932036 of anderetijdeninonderwijsenopvang@xs4all.nl

Masterclasses najaar 2010

Net als vorig jaar zijn de masterclasses die het project Andere Tijden in onderwijs en opvang dit voorjaar aanbood druk bezocht. Circa zestig scholen en kinderopvang bezochten de middagen rondom de thema's *Samen aan de slag met de schooldag, Een stap verder...werken aan een 7 tot 7 model* en *Andere tijden in kleine kernen.*
Bij voldoende belangstelling zal in het najaar opnieuw een serie masterclasses worden aangeboden. Dat geldt ook voor het thema *5 Gelijke dagenmodel.*
Bent u geïnteresseerd, geef dit dan door aan: jlittink@vosabbconsulting.nl

Stadsdebat Utrecht:
Op naar nieuwe schooltijden!

Basisscholen en kinderopvang in de stad Utrecht willen toe naar meer onderlinge samenwerking, andere schooltijden en complete dagarrangementen voor kinderen. Dat is de uitkomst van een drukbezocht stadsdebat onder het motto '*Tijd voor nieuwe tijden?*' op 29 maart j.l.. De deelnemers stelden aan het eind van de dag de Utrechtse Werkagenda op, met als belangrijkste punten: starten van pilots met

nieuwe schooltijden per wijk, ontwikkelen van een integrale visie op onderwijs en opvang in de stad, uitwisseling van professionals en aanpassing van het Masterplan schoolgebouwen. De deelnemers aan het stadsdebat – schoolbestuurders, kinderopvang en gemeente - konden in zeven workshops inspiratie opdoen uit ervaringen van collega's elders in het land. Voor meer informatie over de Utrechtse Werkagenda: a.vanhoof@ludens.nl

ECO 3

Op weg naar een integraal Kindcentrum

In de Nieuwsbrief van ECO3, maart 2010 een kort karakteristiek van het Integraal Kindcentrum zoals opgesteld door de klankbordgroep integraal kindcentrum, een initiatief van Sardes. Zie ook www.eco3.nl/actueel en voor het volledige document www.sardes.nl

Stimuleren Debat

- Andere Tijden wil het draagvlak voor nieuwe schooltijden vergroten, met name in het onderwijs. In de maatschappelijke discussie brengt Andere Tijden goede praktijkvoorbeelden in.

Taskforce Kinderopvang/Onderwijs presenteert Advies Dutch Design

Kinderen van nul tot twaalf jaar kunnen straks terecht in integrale kindcentra waar zij de hele dag een gevarieerd aanbod krijgen van onderwijs, opvang, sport en spel. In het nieuwe systeem staat het kind centraal en hebben de kinderen de mogelijkheid om hun talenten maximaal te ontwikkelen. Daarvoor is het nodig alle voorzieningen zoveel mogelijk onder één dak of in elkaars nabijheid te brengen. Deze nieuwe aanpak is bedoeld voor de kinderen van werkende en niet-werkende ouders. Elk kind krijgt recht op een aantal dagdelen opvang per week. Dat is de kern van het advies 'Dutch Design' dat de Taskforce Kinderopvang/ Onderwijs maart jl. heeft gepresenteerd.

Het is tijd voor een doorbraak, vinden de deelnemers aan de Taskforce KOO, bestaande uit MOgroep Kinderopvang, PO-Raad, FNV, BOinK, CNV, VO-raad en Het Kinderopvangfonds. Een no-nonsense aanpak gebaseerd op samenwerking van alle partners met veel ruimte voor persoonlijke keuze. Het versnipperde veld van kinderopvang, peuterspeelzalen, onderwijs en verenigingsleven kan ondanks alle inzet van kwaliteit en organisaties onvoldoende een rustige basis bieden aan kinderen. Belangrijk is dat kinderopvang en onderwijs inhoudelijk naadloos op elkaar aansluiten. Voor de instellingen is een belangrijke rol weggelegd in het wegwerken van (taal)achterstanden en maximaliseren van talent. Een deel van de medewerkers zou een hogere opleiding moeten volgen dan nu het geval is. Ook ouders die werk en zorg combineren hebben baat bij meer structuur. Voor werknemers in de kinderopvang wordt het mooier: ze krijgen meer kans om door te stromen naar een hogere functie en een minder versnipperde werkdag. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft de plannen van de Taskforce doorberekend en komt tot de conclusie dat de plannen kostenneutraal zijn. De extra uitgaven en besparingen heffen elkaar dus op. Voorzitter Ina Brouwer: "Crisis, of geen crisis, investeren in kinderen loont altijd. Daarom komt de Taskforce tot een realistisch advies dat niet meer kost, maar wel veel meer oplevert voor onze kinderen en kleinkinderen."

Recent verschenen: Publicaties over pedagogische aspecten van schooltijden

Jeanette Doornenbal: 'Andere tijden voor jonge kinderen', De wereld van het jonge kind, voorjaar 2010
Jeanette Doornenbal: 'Kansrijke en kansarme kinderen vullen tijd anders in. Het schoolrooster op de schop?', Pedagogiek in praktijk, december 2009
Liesbeth Schreuder: `Biologisch Ritme bepaalt de beste schooltijden', Kennis, maart 2010

Literatuurstudie OCW

Tot nu toe is er weinig bekend over effecten van andere school- en opvangtijden op de prestaties of het welbevinden van kinderen. Niet van nieuwe schooltijden, niet van de huidige schooltijden. Het ministerie van OCW heeft een literatuurstudie uitgezet, die in kaart moet brengen wat er aan nationale en internationale kennis is ontwikkeld. ITS voert dit onderzoek uit. Oplevering: zomer 2010.

Bijlage bij deze nieuwsbrief

Folder en bestelformulier magazine
Tijd voor nieuwe schooltijden?

In de volgende Nieuwsbrief

- Follow-up project Andere Tijden
- Nieuw beleid rondom schooltijden?
- Andere tijden in kleine kernen
- Vragen van ouders

Colofon

Anki Duin / 06 – 5393 2036
Projectleider Andere Tijden
in onderwijs en opvang

Aanmelden of afzeggen nieuwsbrief
anderetijdeninonderwijsenopvang@xs4all.nl